

положення щодо: ведення державного реєстру інвестиційних проєктів; здійснення експертної оцінки економічної ефективності інвестиційних проєктів/проєктних (інвестиційних) пропозицій; основних принципів надання державної підтримки; здійснення моніторингу та аналізу ефективності використання державної підтримки інвестиційної діяльності [4].

Удосконалення механізмів державної регуляторної політики через зменшення втручання держави у господарську діяльність, спрощення та вдосконалення існуючих процедур регулювання, зокрема, скорочення ліцензованих видів діяльності, зменшення кількості контролюючих органів, визначення вичерпного переліку документів дозвільного характеру, сприяє поліпшенню інвестиційного клімату в Україні в цілому.

Список літератури

1. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
2. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2012 № 397. — <http://www.kmu.gov.ua>
3. *Левчук Н.І.* Формування та використання інвестиційного ресурсу інноваційного розвитку промислових підприємств / Н.І. Левчук // Проблеми науки. — 2011. — №5. — С. 15—19.
4. Про внесення змін до Закону України «Про інвестиційну діяльність» : Закон України від 22.12.2011 № 4218-VI. — <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Програма розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні: Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 389. — <http://www.kmu.gov.ua>

УДК 336.71:330.131.7

А. В. Фалюта,

к.е.н., доцент кафедри банківського і страхового бізнесу,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БАНКУ

Управління ризиками є неодмінною складовою системи управління банками. Ризик для банку — це імовірність недоотримання доходів, понесення додаткових витрат, втрати частини ресурсів і потенційних можливостей банку у разі здійснення (не-

здійснення) певних заходів і банківських операцій та прояву негативного впливу середовища. Оскільки повністю уникнути ризиків неможливо, то ними можна і потрібно свідомо керувати.

Управління ризиками, як правило, спрямоване на забезпечення отримання банком відповідної винагороди за їх прийняття і не має на меті повністю усунути ризиків. Управління ризиками зводиться до процесу, за допомогою якого банк виявляє ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює їхній моніторинг і контролює свої ризикові позиції, а також враховує взаємозв'язки між різними їх видами.

Основними видами ризиків, з якими зіштовхується банк у процесі своєї діяльності, є кредитний ризик, ринковий ризик, ризик ліквідності, ризик зміни процентної ставки, валютний ризик, операційно-технологічний ризик, ризик ділової репутації, юридичний ризик та стратегічний ризик [3]. Саме ці ризики найбільше впливають на економічну безпеку та стабільність банків.

Одним з найважливіших засадничих аспектів управління ризиками банку є розмежування етапів процесу управління ризиками. Такими етапами є: 1) виявлення (ідентифікація) ризику; 2) вимірювання (аналіз та оцінювання) ризику; 3) ухвалення рішення про прийом чи відмову від ризику; 4) заходи, спрямовані на мінімізацію ризику; 5) моніторинг (контроль) позиції ризику.

Належне виявлення (ідентифікація) ризику — це, у першу чергу, вміння побачити ризик — визнати та зрозуміти усю складність і загрозливість нових угод, що укладаються банком, а також наявних ризиків і ризиків, які можуть виникнути у зв'язку з потенційними викликами діяльності банку. У процесі виявлення ризиків необхідно визначати усі ризики, які є актуальними для банку протягом планового періоду. Завдання ж щодо виявлення ризиків мають покладатися і на виконавців банківських операцій, і на керівництво банку.

Вимірювання ризиків здійснюється шляхом аналізу, який спрямований на отримання необхідної інформації про структуру, властивості об'єкта ризику та наявних його видів. Ступінь ризику доцільно вимірювати втратами, які можуть настати у процесі реалізації ризику, імовірністю, з якою ці втрати можуть відбутися, а також тривалістю періоду впливу ризику. Коли ймовірність втрат висока, а розмір їх малий або навпаки — збитки малоімовірні, хоча й оцінюються як значні, то ризик можна вважати малим.

Третім етапом управління ризиками є прийняття рішення про прийом нового ризику банком чи відмову від нього. Таке усвідомлене рішення неможливе без проходження попередніх двох ета-

пів, адже в іншому випадку ризик буде прийнято без розуміння його наявності та розміру, що може мати негативні наслідки. Прийняття управлінських рішень має ґрунтуватися на оцінці ризиків і тому, як вони співвідносяться з особливостями діяльності банку. Керівництво має розуміти, які ризики і якою мірою може прийняти банк і чи виправдає очікувана дохідність відповідний ризик.

Ухваливши рішення про прийом ризику, банк повинен почати вживати заходів щодо його мінімізації. Незалежно від виду ризику, такі заходи містять три основні способи: зниження, обмеження та передачу ризику. Зниження ризику відбувається, наприклад, шляхом прийняття застави чи поручительства, обмеження — через встановлення лімітів, а передача — шляхом страхування. Як елемент управління ризиками, у своїй діяльності банки повинні також застосовувати прийом «уникнення ризику», що реалізується шляхом відмови від проведення операцій, які супроводжуються підвищеним рівнем ризику.

Банки постійно повинні проводити моніторинг ризиків (контролювати ситуацію з ними) для забезпечення безперервного відстеження розміру ризиків і винятків із тих чи тих правил і для вжиття заходів щодо нівелювання усіх негативних тенденцій. Значною мірою моніторинг повинен здійснюватися шляхом формування інформаційних звітів, але велику роль має відігравати також внутрішній і зовнішній аудит та аналітична діяльність спеціалізованих служб банку. Моніторингові звіти мають бути регулярними, точними, інформативними та своєчасними.

Отже, процес управління ризиками банку повинен охоплювати виявлення, вимірювання, ухвалення рішення про прийом чи відмову від ризиків, контроль за ними, а також механізм мінімізації ризиків. У банківській діяльності треба не уникати ризиків взагалі, а передбачати та зменшувати їх до мінімального рівня. Система управління ризиками повинна забезпечувати комплексний контроль ризикової позиції банку з урахуванням кореляції різних видів ризиків як між собою, так і з зовнішнім середовищем.

Список літератури

1. *Козьменко С.М.* Стратегічний менеджмент банку : [навч. посібник] / С.М. Козьменко, Ф.І. Шпиг, І.В. Волошко. — Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. — 734 с.
2. *Кочетков В.М.* Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти : [монографія] / В.М. Кочетков. — К. : КНЕУ, 2002. — 238 с.

3. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України : Затверджені Постановою Правління НБУ від 02.08.2004 р. №36 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. *Примостка Л.О.* Фінансовий менеджмент у банку : [підручник. — 2-ге вид. доп. і перероб] / Л.О. Примостка. — К. : КНЕУ, 2004. — 468 с.

5. *Сало І.В.* Фінансовий менеджмент банку : [навч. посіб] / І.В. Сало, О.А. Криклій. — Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. — 314 с.

6. Фінансова стабільність банків в Україні: організаційно-управлінські аспекти // Монографія / С. Реверчук, А. Фалюта. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка. — 2011. — 208 с.

УДК 339: 336.02

О. А. Федірко,

к.е.н., доцент, доцент кафедри європейської інтеграції,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ У ЄВРОПІ

Сучасний етап еволюції світового господарства характеризується прискореним формуванням економіки, що базується на знаннях, що обумовлює пріоритетність інтелектуального капіталу над іншими видами ресурсів економічного розвитку. Водночас, рівень інноваційного потенціалу та система фінансового забезпечення інноваційної діяльності має значні національні та регіональні особливості, що впливає на результативність інноваційного розвитку.

Як видно з рис. 1, у світі сформувалася стійка тенденція до нарощування фінансування науки та інновацій у міру зростання рівня ВНД на душу населення, адже високодохідні країни мають значно більший доступ до венчурного капіталу, вищий рівень приватних витрат на НДДКР і надходжень від роялті і ліцензійних платежів у порівнянні із низькодохідними економіками. Це пояснюється тим, що конкурентні переваги компаній на ринках розвинутих країн визначаються рівнем їх інтелектуально-інноваційного потенціалу та здатністю до технологічної абсорбції. У країнах ЄС (насамперед, у Німеччині, Франції та скандинавських державах) політика національних і регіональних органів управління спрямо-